

Nr 464.

Av herr **Lövgren m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 120, angående hjälpåtgärder åt vissa lägenhetsinnehavare å kronomark i de sex nordligaste länen.

Genom proposition nr 120 till årets riksdag föreslår Kungl. Maj:t riksdagen vissa hjälpåtgärder för lägenhetsinnehavare å kronomark i de sex nordligaste länen. Förslaget bottnar uppenbarligen i det förhållandet, att den nuvarande lågkonjunkturen på trävarumarknaden medfört en sådan inskränkning i arbetstillfällena för dessa skogsarbetare och i övrigt minskade inkomster i så hög grad att lättnader måste beredas dem. Det är därför ägnat att väcka tillfredsställelse, då Kungl. Maj:t nu föreslår vissa lättnader i arrendeavgifterna liksom ock lättnader vid inlösen med äganderätt av skogstorp och odlingslägenheter samt kolonat.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har i en den 10 oktober 1931 dagtecknad skrivelse tillstyrkt Kungl. Maj:t att till detta års riksdag framlägga proposition i härovan omnämnd riktning. I denna framställning anförde länsstyrelsen, att lättnaderna borde få gällande kraft från och med år 1931, d. v. s. för arrendeåret 1931/1932. I det nu föreliggande förslaget har Kungl. Maj:t följt domänstyrelsens förslag och lättnaderna skulle enligt detta icke träda i kraft förrän för arrendeåret 1932/1933. Med hänsyn till de svåra ekonomiska förhållanden under vilka skogsarbetarbefolkningen nu lever vore det synnerligen önskvärt, om riksdagen ville följa det förslag som framförts av länsstyrelsen i Västerbotten, ty det är eljest fara värt att ett stort antal lägenhetsinnehavare skola brista i förmåga att fullgöra sina skyldigheter och följaktligen komma i svårigheter. Vi våga därför framföra förslag i enlighet med ovannämnda länsstyrelses framställning.

En annan omständighet som förtjänar beaktande vid revision av bestämmelserna och beredandet av lättnader för dessa lägenhetsinnehavare är den, att sådana innehavare av skogstorp och odlingslägenheter, som innehava lägenheterna under *tjuvårigt* arrende enligt Kungl. Maj:ts och domänstyrelsens tolkning av förordningen nr 170/1929 icke kunna erhålla det odlingsbidrag å 500 kronor utan återbetalningsskyldighet, som 1929 års riksdag tillerkände dessa lägenhetsinnehavare. Tolkningen är naturligtvis alldeles riktig med hänsyn till ordalydelsen i ovannämnda förordnings § 31. Det heter nämligen däri: »Innehavare av skogstorp, som upplåtits antingen enligt brevet den 29 maj 1891 (nr 29) till domänstyrelsen angående upplåtande av odlingslägenheter å kronoparker i Norrbottens län eller enligt kungörelsen den 27 maj 1904 (nr 21 s. 4) angående upplåtande av odlingslägenheter å kronoparker i Väster-

bottens och Norrbottens län och sedermera erhållits på arrende på 50 år, — — —.» Denna bestämmelse om 50-årigt arrende för rätten att erhålla odlingsbidrag enligt 1929 års riksdagsbeslut måste ha tillkommit genom rent förbiseende vid förordningens utformning. Ty det kan väl icke vara riktigt eller rimligt, att de innehavare av skogstorp och odlingslägenheter som innehava sina lägenheter på 20-årigt arrende skola sättas i en sämre ställning än dem som inneha lägenheterna under 50-årigt arrende. Antalet upplåtelser på 20 år torde uppgå till cirka 250 stycken och lägenheterna skilja sig på intet sätt från de lägenheter som äro upplåtna på 50 år. Vi anse det därför såsom en självklar sak, att riksdagen i sammanhang med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition justerar oförmälda paragrafs lydelse så, att odlingsbidraget blir tillgängligt även för dem som inneha lägenheterna med 20-årigt arrende.

Beträffande de föreslagna lättnaderna för innehavarna av kolonat och nybyggeslägenheter på Alträskis kolonisationsområde i Norrbottens län är det naturligen ägnat att väcka tillfredsställelse, då befrielsen från erläggande av arrende utsträcker med 5 år och då priset på jorden vid inlösen under äganderätt sänkes till samma nivå som föreslagits för innehavarna av skogstorp och odlingslägenheter. Men fråga är väl om det kan anses riktigt att bibehålla en så hög lösesumma för själva kolonatets åbyggnader som den vilken gäller enligt riksdagens senaste beslut, nämligen 3,500 kronor. Det är tämligen liten skillnad mellan åbyggnaden på kolonaten och åbyggnaderna på odlingslägenheter som upplåtits under de senaste femton åren och ännu mindre skillnad föreligger i försörjningsmöjligheterna för innehavarna av dessa lägenheter. Det förefaller därför rimligt, om lösesumman för åbyggnaderna på kolonaten sänktes så kraftigt, att det stimulerade innehavarna till förvärfv av lägenheten under äganderätt snarast möjligt, så att hela denna verksamhet kunde avvecklas. Av uppgifterna på sid. 19 i propositionen framgår, att kolonisationsnämndernas administrationskostnader uppgå till 15,618 kronor för Norrbottens län, 20,046 för Västerbottens län, 4,998 för Jämtlands och Västernorrlands län samt 1,660 för Gävleborgs län. Detta utgör omräknat i kronor per kolonat resp. 76, 114, 249 och 66 kronor per kolonat eller tillhopa 42,323 kronor i administrationskostnader. Kolonisationsverksamhetens avveckling skulle således medföra besparingar för staten, om den också skedde på det sätt, att dessa lägenheters innehavare fingo inlösa lägenheterna till ett mycket billigare pris än vad de kostat staten. Vi tillåta oss därför föreslå riksdagen att nu gå in för en kraftig sänkning av lösesumman även för kolonat och för nybyggeslägenheter på Alträskområdet.

Det kan visserligen emot en kraftig sänkning av lösesumman för kolonaten anföras, att dessa erhållit mycket större belopp i byggnadsbidrag än skogstörpen och odlingslägenheterna. Men enligt vår mening måste man vid bedömandet av denna fråga ta hänsyn till många omständigheter som medfört, att resultatet vid kolonatens uppbyggnad blivit sämre än vad som bort vara fallet med hänsyn till de penningar det allmänna offrat på saken. Kolonatexperimentet började under en tid, då den svenska kronan icke var

värd mer än en tredjedel av sitt nuvarande värde, nämligen år 1919. Ett betydande antal kolonat blevo dessutom utlagda på marker som icke voro lämpliga för odling och tillgången till skogsarbete har icke svarat mot behovet. Sålunda skriva kolonisterna från ett kolonisationsområde och förklara, att de icke kunna erhålla ens 100 dagsverken per år på kronoparkerna. Tar man så i betraktande att dagslönen för en skogsarbetare år 1918 uppgick till 13.26 i genomsnitt, 11.54 år 1920/1921 jämfört med cirka 5.50 f. n. och därtill lägger att arbetstillfällena inskränkts med en dryg tredjedel genom inskränkningen i skogsdrivningarna, så framstår det ganska klart, att denna befolkningsgrupp lever i så svag ekonomisk ställning, att den icke förmår bära avgälder som fastställdes under tider av riklig arbetstillgång och högre löner.

Den i propositionen föreslagna lösesumman för skogstorp och odlingslägenheter, 750 kronor, kan ju förefalla mången låg. Men i betraktande av dessa människors ekonomiska ställning är den snarare att betrakta såsom hög. Och i all synnerhet gäller detta de äldre av lägenheterna, som icke erhållit mer än dessa 750 kronor. Vi anse det därför rimligt att den sänkes åtminstone till 500 kronor för att även ge de äldre av dessa lägenhetsinnehavare en senkommen erkänsla för deras pionjärarbete i ödemarken.

I anledning av vad vi härovan framhållit hemställas:

1) att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag i prop. nr 120 ville besluta, att de föreslagna lätnaderna i arrendevillkoren för innehavarna av skogstorp och odlingslägenheter måtte äga retroaktiv tillämpning för arrendeåret 1931/1932;

2) att § 31 i förordningen nr 170/1929 måtte ändras därhän, att även de som inneha skogstorp och odlingslägenheter under 20-årigt arrende kunna erhålla det i nämnda förordning bestämda odlingsbidrag utan återbetalningsskyldighet;

3) att lösesumman för innehavare av skogstorp och odlingslägenheter bestämmas till 500 kronor med tillägg av de värden, som föreslås i propositionen för mark och växande skog;

4) att lösesumman för kolonatens åbyggnader liksom ock för åbyggnaderna å nybyggeslägenheterna inom Alträskis kolonisationsområde sättes till högst 1,000 kronor samt med möjlighet att jämka den nedåt, i de fall då kolonatets belägenhet ur förvärvssynpunkt är mindre tillfredsställande, till samma belopp som för odlingslägenheter och skogstorp, 500 kronor.

Stockholm den 6 mars 1932.

O. W. Lövgren.

Elof Lindberg.

Gust. Pettersson
i Hållbacken.

Ant. Wikström.

Ernst Hage.

N. E. Nilsson.